

VIŠE OD POLOVICE umirovljeničke populacije

Umirovljenici ne

Vesna ROLLER

Sindikalna košarica za dvoje umirovljenika u ožujku ove godine iznosila je 3.697 kuna

ZAGREB - Svatko tko baci pogled na statističke podatke o visinama mirovina u Hrvatskoj, mora se zapitati kako uopće preživljava najveći dio naše seniorske populacije koja čini gotovo četvrtinu ukupnog stanovništva zemlje. Da velik broj hrvatskih umirovljenika živi na rubu siromaštva, ili je čak prešao tu granicu, nažalost, više nije ni vijest, jer je stanje isto već godinama. Preokret ne donose ni najnoviji podaci Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje prema kojima više od polovice hrvatskih umirovljenika, što je oko 550 tisuća ljudi, prima mirovine manje od 2.000 kuna, a u čak 14 županija prosječna je mirovina niža od državnog prosjeka, koji je u veljači iznosio 2.125 kuna. Približno 170 tisuća mirovina u Hrvatskoj manje je od 1.000 kuna.

U svega šest županija i Gradu Zagrebu prosječne mirovine prelaze nacionalni prosjek. "Najbogatiji" su i dalje umirovljenici u Zagrebu - tu je prosjek mirovina najveći u državi i iznosi 2.745 kuna. Na drugom su mjestu umirovljenici u Primorsko-goranskoj županiji gdje je prosječna mirovina 2.626 kuna, slijedi Istarska županija sa 2.453 kune te Dubrovačko-neretvanska županija s prosjekom od 2.301 kune. U tri preostale županije koje se drže iznad dr-

žavnog prosjeka - a to su Splitsko-dalmatinska, Šibensko-kninska i Zadarska županija - prosječne mirovine iznose od 2.264 do 2.163 kune.

Mirovina za 57 posto troškova

Neslavni rekord najniže prosječne mirovine - svega 1.725 kuna - bilježi Koprivničko-križevačka županija, no još četiri županije vrlo su blizu istom iznosu - Požeško-slavonska, Virovitičko-podravska, Međimurska i Bjelovarsko-bilogorska županija, u kojima je prosječna mirovina ispod 1.800 kuna. Općina s najnižim prosjekom mirovina u Hrvatskoj je Zrinski Topolovac, u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, gdje 179 korisnika prosječno mjesečno prima 978 kuna.

Mirovine su vrlo niske i u nekoliko općina Zagrebačke županije koja je s 2.060 kuna, također ispod državnog prosjeka. O kvaliteti života umirovljenika govori i podatak da prosječna mirovina trenutno pokriva svega 57 posto troškova života. Sindikalna košarica za dvoje umirovljenika u ožujku ove godine, prema izračunu Saveza samostalnih sindikata Hrvatske (SSSH), iznosila je 3.697 kuna, od čega je 1.427 kuna bilo potrebno za hranu, a 1.549 kuna za stanovanje. O adekvatnosti prehrane, kada se 47 kuna dnevno troši za dvoje ljudi, ne treba niti govoriti.

Najviše izdvajali, a najveći gubitnici

- Umirovljenici jesu ugrožena skupina, pojedinačne mirovine u Hrvatskoj jesu male, no kada govorimo o visini mirovina moramo početi od mirovinskog sus-

Mirovine manje od

2.000

kuna prima oko

550

tisuća umirovljenika

170

tisuća ljudi ima mirovine manje od

1.000

kuna

tava - kaže dr. Predrag Bejaković iz Instituta za javne financije. Podsjeća da je Hrvatska prije mirovinske reforme, do 2002. godine imala isključivo sustav međugeneracijske i unutargeneracijske solidarnosti u kojem je u pravilu slaba povezanost između doprinosa i mirovine. Naime, oni koji su tijekom radnog vijeka imali najveća primanja i plaćali najviše doprinose, najviše "gube" na mirovinama, odnosno njihove mirovine nisu onoliko veće koliko su veća njihova izdvajanja. U sustavu međugeneracijske solidarnosti najnepovoljniji je odnos doprinosa i mirovine kod osiguranika koji su odradili cijeli radni vijek i ostvarili starosnu mirovinu, jer je kod njih veza uplaćenih doprinosa i visine mirovine slaba. "Najveći dobitnici sustava bili su oni koji su plaćali male doprinose i plaćali ih kratko vrijeme", napominje Bejaković. Manje "nepravedan" trebao bi biti sustav kapitaliziranog mirovinskog osiguranja - drugi i treći stup - koji je uveden mirovinskom reformom prije sedam godina. Ne-

koja čini gotovo četvrtinu ukupnog stanovništva, živi na rubu siromaštva

naju ni 20 kuna dnevno za hranu

kapitalizirani sustav mirovinskog osiguranja ne ulaže prikupljeni novac u obveznice i vrijednosne papire, nego u istom mjesecu prikupljena sredstva isplaćuje u obliku mirovina. Stoga je stopa povrata koju pojedinac može ostvariti obveznim doprinosima u sustavu općeg mirovinskog osiguranja mnogo niža od one koja se može dobiti u privatnim mirovinskim fondovima i mirovinskom osiguranju s neposrednim financiranjem.

U Hrvatskoj se, napominje dr. Bejaković, vrlo rano odlazilo u mirovinu - još i danas se to čini - te je odnos između broja korisnika mirovina i osiguranika nepovoljan. On se u posljednje vrijeme kreće oko 1:1,4. Zbog toga su stope doprinosa visoke, a bez postojanja snažnije povezanosti između visine doprinosa i mirovine, te zbog nedovoljno učinkovitog nadzora ubiranja doprinosa, lako dolazi do izbjegavanja njihovog plaćanja, upozorava dr. Bejaković.

Što duže u svijetu rada

Kako žive hrvatski umirovljenici ilustriraju i pokazatelji siromaštva koje redovito prezentira Državni zavod za statistiku. Prema stopi rizika od siromaštva - koja je u 2007. bila 22,8 posto - umirovljenici su treća, najugroženija skupina u društvu. Prije njih su na listi samo nezaposleni - sa stopom rizika od 34,5 posto, te ekonomski neaktivne osobe - za koje stopa rizika iznosi 28,2 posto.

A mogu li se barem iduće generacije umirovljenika nadati većim mirovinama? Hoće li se mirovine u skorijoj budućnosti približiti plaćama, odnosno "pristojnijim" iznosima? "Jedini način da mirovine bude veće jest zadržati ljude što duže u svijetu rada, smanjivati broj umirovljenika i povećavati zapošljavanje. Drugi mirovinski stup na duži bi rok trebao povećati iznos mirovina", zaključuje dr. Predrag Bejaković. ■

Za uskršnja jaja, koja je u Osijeku dijelila Hrvatska stranka umirovljenika, predstavnici "treće dobi" pokazali su velik interes

NIJE SVEJEDNO GDJE UMIROVLJENICI ŽIVE

Ako već imate malu mirovinu, nije svejedno u kojem dijelu zemlje ili mjestu živite. Neki gradovi i općine u Hrvatskoj pomažu primateljima najnižih mirovina iz svojih prihoda. Tako, primjerice u Zagrebu, umirovljenici kojima je mirovina ili mirovina i ukupni prihod jednak ili manji od 900 kuna mjesečno, imaju pravo na pomoć od 400 kuna, oni s mirovinom ili prihodima do 1.200 kuna mogu dobiti 300 kuna, a oni do 1.500 kuna pomoć od 200 kuna mjesečno.

Riječko gradsko poglavarstvo umirovljenicima koji primaju mirovinu do 1.000 kuna daje razliku do visine od 1.200 kuna, a za one s mirovinom od 1.000 do 1.400 kuna dodatak je 150 kuna. Puła s 500 kuna pomaže onima čija je mirovina do 1.000 kuna, 400 kuna umirovljenicima s mirovinama do 1.300 kuna, a onima koji primaju do 1.700 kuna pomoć iznosi 300 kuna mjesečno. U Požegi umirovljenici s mirovinom do 500 kuna dobivaju od ove godine pomoć od 300 kuna mjesečno, ako im je mirovina do 700 kuna pomoć iznosi 250 kuna, do 900 kuna mirovine ona je 200 kuna, a od 901 kune do 1.100 kuna mirovine pomoć iznosi 150 kuna.

dr. Predrag Bejaković

Institut za javne financije

Drugi mirovinski stup trebao bi povećati iznos mirovina, ali na duži rok

NIŠTA OD NULTOG MIROVINSKOG STUPA

Sliku hrvatskog života u "trećoj dobi" dodatno zacrnuje činjenica da država još nije riješila problem onih ljudi koji nisu ostvarili staž od 15 godina, što je zakonski minimum da se dobije mirovina. Ne zna se točno koliko takvih osoba ima, no procjena je da se radi o 10 posto umirovljeničke populacije, što znači više od 100 tisuća ljudi. Iako se spominjalo uvođenje takozvanog nultog mirovinskog stupa, što bi značilo da pravo na mirovinu ostvaruje svaki građanin Hrvatske, sve je do sada ostalo samo na - spomenu.

Jedini način da mirovine budu veće jest zadržati ljude što duže zaposlenima, smanjivati broj umirovljenika i povećavati zapošljavanje